

Kap 1

Den hellige iscenesettelsen

Teatrale elementer har alltid vært og er til stede i alle samfunn, til alle tider, i alle kulturer og religioner. Leken, spillet og forestillingen har en grunnleggende funksjon i menneskelig samvær, og barns lek og etterligning av de voksnes handlinger har vært med å legge grunnlaget for at man spiller andre enn seg selv. Jegeren har fortalt resten av familien det han opplevde på dagens jakt, barn har i sin lek og sitt spill gjenskapt deres egen fremstilling av det de har hørt og opplevd. Slik omdanner barn fortsatt opplevelser og erfaringer til rollespill. Teatrale elementer gjenspeiles også tydelig i menneskenes hellige ritualer.

Det hellige

Med *hellig* mener vi i denne sammenheng forestillinger som er knyttet til en guddom eller opplevelsen av et religiøst nærvær. Ritualer, eller handlinger som gjentas etter et bestemt mønster, får i denne sammenheng en symbolsk betydning og er i tillegg til det religiøse også knyttet til såkalte overgangsriter, som for eksempel dåp, fødsel og død. Overgangen fra kultiske eller religiøse ritualer til teater er ikke så stor. Ordet teater (fra gresk *theatron*) betyr tilskuerplass eller plass for menigheten. Vi kan si at teater har eksistert til alle tider i form av etterligninger av virkeligheten, i lek eller ritualer.

Historien fra egyptisk mytologi om *Osiris* og *Isis*, ca. 2500 f.Kr., er kanskje den første dokumenterte iscenesettelsen vi kjenner til, men vi vet ikke så mye om hvordan den ble fremført. Osiris var sønn av Geb (jorden) og Nut (himmelen). Han etterfulgte sin far som hersker og giftet seg med sin søster Isis. Broren Set er sjalu og dreper Osiris. Forestillingen var en del av gamle egyptiske ritualer og ble fremført på Abydos, ett av de hellige steder i egyptisk mytologi. Denne forestillingen skal ha vært spilt offentlig hvert år fra 2500–500 f.Kr. Kilden til dette er en stein med inngraverte hieroglyfer kalt Ikhernofret-steinen. Her beskrives forestillingen av presten Ikhernofret. Denne steinen eies av British Museum i London.

I 534 f.Kr. innførte man i Athen en konkurranse om å skrive den beste tragedien til en årlig fest arrangert til ære for fruktbarhetsguden og vinguden *Dionysos*. Eldgamle fruktbarhetsmyter og